

Vlaams
Parlement

ingediend op **387** (2014-2015) – Nr. 1
8 juni 2015 (2014-2015)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Lies Jans

over de uitvoering
van het decreet van 20 april 2012
houdende de organisatie van kinderopvang
van baby's en peuters

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen.

Vaste leden:

de dames Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Lies Jans, de heren Lorin Parys, Peter Persyn, mevrouw Tine van der Vloet;

de dames Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;

de dames Freya Saeys, Martine Taelman;

mevrouw Freya Van den Bossche, de heer Bart Van Malderen;

mevrouw Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

de heer Björn Anseeuw, de dames Vera Celis, Cathy Coudyser, de heer Koen Daniëls, de dames Ingeborg De Meulemeester, Manuela Van Werde;

mevrouw Sonja Claes, de heer Dirk de Kort, de dames Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;

de heer Jo De Ro, mevrouw Emmily Talpe;

de heren Jan Bertels, Renaat Landuyt;

mevrouw Elisabeth Meuleman.

INHOUD

I.	Uiteenzetting door Dieter Vanhecke, transitiemanager van Kind en Gezin	4
1.	Historiek	4
2.	Doelstellingen	4
3.	Na één jaar?.....	4
4.	Doelstellingen van het voortgangsplan.....	5
5.	Voortgangsplan: werkgroep	5
6.	Voortgangsplan: werkwijze	5
7.	Voortgangsplan: thema's	5
8.	Voortgangsplan: ondersteuning	8
9.	Ondersteuningsstructuur Kinderopvang: acties	8
10.	Een integrale en geïntegreerde ondersteuning: gericht doorverwijzen.....	8
11.	Resultaten en trends	8
12.	Pedagogische ondersteuning en taalondersteuning	9
13.	Pedagogisch meetinstrument.....	9
14.	Subsidie.....	10
II.	Vragen van de leden en bespreking.....	10
	Gebruikte afkortingen	22

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin hield op 6 mei 2015 een gedachtewisseling over de uitvoering van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters. Katrien Verhegge, administrateur-generaal van Kind en Gezin, en Dieter Vanhecke, transitie-manager, namen aan de gedachtewisseling deel.

I. Uiteenzetting door Dieter Vanhecke, transitie-manager van Kind en Gezin

1. Historiek

Het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters, hierna het decreet van 20 april 2012, is sedert 1 april 2014 in werking (*Parl.St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 1395/7). Voordien was de kinderopvang heterogeen en complex. Er waren onder meer erkende kinderdagverblijven, diensten voor onthaalouders, zelfstandige kinderdagverblijven met attesten van toezicht en lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang. Iedere vorm van opvang had een eigen regelgeving en subsidiesysteem. Daarnaast waren er nog de gemelde initiatieven: voorzieningen die ervoor kozen om niet aan bepaalde kwaliteitseisen te voldoen en zich louter meldden bij Kind en Gezin. De Vlaamse Regering stelde zich tot doel om de historisch gegroeide verschillende systemen naar elkaar te laten toegroeien. Aan die grote verandering ging een brede en jarenlange consultatie van de opvangsector vooraf. In 2009 werd daartoe het Platform Vernieuwing Kinderopvang opgericht. Ook aan de uitvoeringsbesluiten ging intens overleg met de sector vooraf.

2. Doelstellingen

Het doel van het decreet van 20 april 2012 is voor voldoende opvang zorgen, met enkele streefdoelen tegen 2016 en 2020. Daarnaast beoogt het een toegankelijke en betaalbare kinderopvang voor alle kinderen, die bovendien financieel haalbaar is voor de sector. De vergunningsvoorwaarden moeten een kwaliteitsvolle kinderopvang garanderen. Hoewel dat niet altijd zo ervaren wordt, is er gekozen voor een geleidelijke aanpak, met een spreiding van de transitie over enkele jaren, terwijl de sector ondersteund en begeleid wordt.

3. Na één jaar?

Na een jaar is duidelijk dat het decreet van 20 april 2012 een mijlpaal is. Mede dankzij de enorme inspanningen van de sector, de partners en de ouders is er een duidelijke evolutie naar één kader met duidelijke doelstellingen. Dat neemt niet weg dat de transitie nog steeds bezig is, wat blijkt uit de resultaten van de proefinspecties van de Zorginspectie. Voorzieningen zijn nog volop bezig zich aan te passen aan het nieuwe kader. Het is de bedoeling om de knelpunten te capteren en structureel aan te pakken.

In het Vlaamse regeerakkoord 2014-2019 wordt gepleit voor administratieve vereenvoudiging en regelluwte, naast geloof in de kracht van het sociaal ondernemen. In het najaar 2014 vroeg ook de sector om een constructieve dialoog te starten over de knelpunten, alsook om het sociaal ondernemerschap alle kansen te geven. Daarop werd in samenspraak met de stakeholders een voortgangsplan ontwikkeld. Voor een evaluatie van het decreet van 20 april 2012 is het nog te vroeg. De transitie is nog volop bezig.

4. Doelstellingen van het voortgangsplan

Het voortgangsplan heeft drie doelstellingen. De eerste is op korte termijn voorstellen doen om regelgeving of werkwijzen bij te sturen, vooral met het oog op deregulering en administratieve lastenvermindering, wat de administratie als quickwins betitelt. Een ontwerp van besluit daarvoor is ondertussen klaar. Voorts zal er op middellange of lange termijn nagegaan worden of er geen belemmeringen zijn in het bereiken van de doelstellingen van het decreet van 20 april 2012. Het derde doel van het plan is nagaan hoe de organisatoren verder ondersteund kunnen worden bij de implementatie.

5. Voortgangsplan: werkgroep

Het voortgangsplan is niet enkel een werkstuk van Kind en Gezin, maar ook van een werkgroep met vertegenwoordigers van de sector, de gebruikers, de Ondersteuningsstructuur Kinderopvang, Voka en de vakbonden.

6. Voortgangsplan: werkwijze

De Zorginspectie, Kind en Gezin, de sector en de ouders hebben doorgegeven welke problemen ze ervaren. Die zijn geordend per thema, waarna de werkgroep de prioriteiten heeft bepaald. In die volgorde bespreekt de werkgroep de problemen en doet hij voorstellen tot wijziging van regels of werkwijzen. Andere mogelijkheden zijn meer informatie, sensibilisatie en ondersteuning binnen de bestaande kaders. De voortgang moet dynamisch zijn. Ook nieuwe of nog niet gesignaleerde problemen zullen door de werkgroep worden behandeld.

7. Voortgangsplan: thema's

De thema's zijn geselecteerd volgens het belang dat de werkgroep eraan hecht. Vooreerst de administratieve lasten en de procedurele bepalingen, waarover er al enkele afspraken gemaakt zijn. Zo zal Kind en Gezin een aantal gegevens niet meer jaarlijks vragen, maar enkel steekproefsgewijs of voor onderzoeken.

Voorts wordt een wijziging in de afwijkingsmogelijkheden voor de kwalificatievereisten voorgesteld. Voorheen was het zo dat enkel wie drie jaar in de vijf jaar voor het decreet van 20 april 2012 werkte als kinderbegeleider vrijgesteld werd van de verplichting tegen 2024 een kwalificatie te halen. Dat wordt uitgebreid tot al wie kan motiveren voldoende relevante ervaring te hebben. Dat is al zo voor verantwoordelijken van de kinderopvang. De vroegere diensten voor onthaalouders vragen daarenboven een gezamenlijke aanvraag voor al hun kinderbegeleiders. Ook dat zal onderdeel uitmaken van het wijzigingsbesluit.

Er was ook wat commotie over de procedure voor wijzigingen van de rechtsvorm en voor overnames. Als een lid van een feitelijke vereniging vervangen werd, had de vereniging een nieuw ondernemingsnummer nodig, waarvoor ze opnieuw een zware vergunningsprocedure moest doorlopen. Als een feitelijke vereniging van rechtsvorm veranderde, gold hetzelfde. Dat was bijvoorbeeld ook het geval als een OCMW een dienst onderbracht in een zorgbedrijf. Het wijzigingsbesluit zal voor die situaties de procedurele last verlagen. De wijziging moet uiteraard nog steeds gemeld worden.

Voorzieningen die volgens inkomen tarifieren, geven de prestaties door aan Kind en Gezin, de zogenaamde aanwezigheidsregistratie. Zo worden de subsidies bepaald. Het systeem van de vroegere zelfstandige inkomensgerelateerde sector is overgenomen en doorgetrokken naar de vroegere erkende sector. Zeker voor de grotere diensten voor onthaalouders die met veel locaties werken, leverde dat problemen op. De regels zijn niet gewijzigd, wel is er gesleuteld aan de ICT om

elektronische uitwisseling te vergemakkelijken. Er zijn afspraken gemaakt om de problemen op te lossen.

Het attest voor inkomenstarief was geldig tot het kind drie jaar werd, maar in de vroegere zelfstandige inkomensgerelateerde sector was buitenschoolse kinderopvang mogelijk tot drieënhalf jaar als het kind deeltijds naar school ging. In het recent goedgekeurde besluit over de wijzigingen inzake het inkomenstarief is er ondertussen voor gezorgd dat er voor dat halve jaar geen nieuw attest nodig is.

Verplichte procedures zoals de klachtenprocedure of de crisisprocedure vallen vooral kleinere organisatoren zwaar. Daarom vroegen die om een lightversie. Uiteindelijk blijkt dat ook binnen de huidige regelgeving procedures op maat van elke voorziening mogelijk zijn. Voor een zelfstandige onthaalouder moeten de procedures uiteraard niet van dezelfde aard zijn als voor een dienst die werkt met tien medewerkers. De conclusie is dat zeker de kleinschalige kinderopvang verdere begeleiding nodig heeft. Kind en Gezin acht het immers belangrijk dat ook zelfstandige ouders vooraf nadenken wat te doen in noodgevallen of bij klachten.

Naast administratieve kwesties vinden organisatoren het sinds het decreet van 20 april 2012 moeilijker om medewerkers te motiveren tot vorming. Voorheen was het verplicht dat zelfstandige kinderopvangmedewerkers en aangesloten onthaalouders minstens twaalf uur vorming volgden per jaar. Thans moet de organisator zelf vorming aanbieden, maar nergens is bepaald hoeveel of van welke aard. Dat organisatoren vragen om dat opnieuw verplicht te maken, toont een dualiteit aan waarbij de sector om responsabilisering vraagt maar ook houvast wil. De sector en de koepels zeggen zelf dat ze een weg af te leggen hebben. Daarom is er afgesproken om de regels niet te veranderen maar te sensibiliseren. Het is aan de verantwoordelijken om een vormingsbeleid te voeren.

Kinderbegeleiders in de gezinsopvang moeten, als ze voorheen niet werkten in de kinderopvang, een kennismakingsmodule van twintig uur volgen bij de centra voor volwassenenonderwijs. Als ze niet gekwalificeerd zijn, duurt de module veertig uur. Dat is om hen vooraf duidelijk te maken waaraan zich te verwachten. In de klassieke opleidingen is de gezinsopvang immers onderbelicht. Dat de modules niet altijd vlot toegankelijk zijn, zorgt soms voor vertraging. De modules worden algemeen goed bevonden, dus is enkel afgesproken praktische problemen te melden bij Kind en Gezin die ze bespreekt met de centra voor volwassenenonderwijs. Dat heeft ondertussen al tot goede resultaten geleid.

Van nieuwe organisatoren (vanaf een bepaalde grootte) wordt een attest over organisatorisch beheer verwacht, waarvoor Syntra een vormingsmodule aanbiedt. Kind en Gezin onderhandelt met Syntra over een ruimere beschikbaarheid daarvan. Aan het ontwerp van wijzigingsbesluit zullen enkele vrijstellingen worden toegevoegd, bijvoorbeeld voor wie boekhouder of licentiaat toegepaste economische wetenschappen is.

Voor een zelfstandig kinderdagverblijf was het aantal aanwezige kinderen voorheen beperkt tot het vergunde aantal. Een erkend kinderdagverblijf kon zijn vergunning met enkele plaatsen overschrijden op piekdagen om een lagere bezetting op andere momenten te ondervangen. In het nieuwe systeem ligt het aantal kinderen vast afhankelijk van de infrastructuurmogelijkheden. De voortgangswerkgroep stelt voor dat te behouden, maar occasionele, waarmee bedoeld wordt onvoorziene, overbezetting de eerste twee jaar niet te bestraffen maar wel te registreren om de gevolgen van de nieuwe regel in kaart te brengen. Zo wordt een kind dat niet schoolrijp is, beschouwd als onvoorziene bezetting,

maar als er nieuwe kinderen aanvaard worden, geldt de grens wel strikt. Het kan niet zo zijn dat kinderen op drukke dagen minder kwaliteitsvol opgevangen worden dan op rustige, maar enige flexibiliteit moet mogelijk zijn.

Vooraf gebruikers klagen over het principe dat bestelde opvangdagen betaald moeten worden, hoewel het aantal klachten daarover wel daalt. Nochtans laat de regelgeving op dat vlak veel vrijheid aan de organisator. De voortgangswerkgroep en het raadgevend comité van Kind en Gezin hebben daar al geregeld over gediscuteerd. Er zijn al initiatieven om te sensibiliseren, onder meer filmpjes om de voorzieningen te laten zien hoe op een goede manier met dat kader om te gaan zonder het onderste uit de kan te halen. Het belang van de organisatoren versus het belang van de ouders is een moeilijk evenwicht, voorlopig worden de regels niet aangepast, maar wordt er ingezet op sensibilisering. De zaak wordt wel in de gaten gehouden.

Voorzieningen die werken met inkomenstarief (trap 2) en de voorzieningen die werken met de plussubsidie (trap 3), moeten voorrangsregels volgen. Voor sommige voorzieningen is dat nieuw, voor andere niet, maar alle blijken verduidelijking nodig te hebben, onder meer rond de vraag of ze eigen voorrangsregels mogen behouden. In eerste instantie zal worden ingezet op informatie en duiding. Ondertussen hebben de organisatoren daarover een brochure ontvangen. Zeker in 2015 zullen de regels nog niet worden gehandhaafd om voorzieningen de kans te geven een geïntegreerd opnamebeleid met de voorrangsregels op te stellen. Op langere termijn moet bewaakt worden of 20 percent de goede grens is.

Organisatoren met inkomenstarief moeten van zodra ze negentien plaatsen aanbieden, hun kinderbegeleiders het werknemersstatuut geven. Daarnaast moeten ze een rechtspersoon met sociaal oogmerk oprichten. Voor deze twee zaken is er een overgangsperiode van zes jaar tot 2020. In dezelfde periode zullen subsidies op het niveau van de vroegere erkende sector worden gebracht, het zogenaamde subsidiegroeipad. In de regels staat dat de werknemersverplichting al in 2017 wordt geëvalueerd, waardoor het nodig is thans te bepalen wat en hoe er precies geëvalueerd wordt. Het is in ieder geval de bedoeling om het verschil in kostenstructuur tussen kinderbegeleiders in zelfstandig statuut en in werknemersstatuut te berekenen. De scope van het onderzoek zal in de voortgangswerkgroep besproken worden om in het najaar van 2015 te kunnen starten.

De werkgroep zal voorts onderzoeken of een zogenaamde IKG-mix mogelijk is en aan welke voorwaarden. Dat betekent dat er in dezelfde voorziening zowel plaatsen kunnen zijn met een vrij als met een inkomensgerelateerd tarief. Thans moet een voorziening, gesubsidieerd voor inkomenstarieven, alle plaatsen volgens dat tarief aanbieden. Een mix kan zorgen voor verwarring of zelfs afgunst bij de ouders, en daarom moet met de nodige zorgvuldigheid worden onderzocht wat de mogelijkheden zijn.

Over het vergunningenbesluit en de infrastructuur heeft de werkgroep zich wel al gebogen. Eerst deed hij dat artikelsgewijs, tot enkele leden opperden om na te gaan of het niet volstond kwaliteitseisen op te leggen en niet alles in detail vast te leggen. Een deelwerkgroep buigt zich over die langetermijnoefening. De sector is immers divers, met heel wat kleinschalige organisatoren. De professionaliteit moet nog groeien om op het niveau van andere welzijnssectoren te komen. In afwachting komen er in het ontwerp van wijzigingsbesluit wel enkele verregaande veranderingen inzake voorwaarden en infrastructuur, onder meer de plafondhoogte en de minimale verplichte raamopening. De organisatoren krijgen zelf meer verantwoordelijkheid voor kwaliteitsvolle infrastructuur: de basisvoorwaarden blijven behouden maar details worden geschrapt. Ook in dit geval is er een

duale houding: sommige inrichters vinden dat de voorwaarden beter in detail geregeld zijn om discussie met onthaalouders te vermijden. Desondanks denkt de werkgroep dat de responsabilisering doorgezet moet worden.

Een andere wijziging is dat medewerkers minder attesten nodig zullen hebben en dat die niet meer driejaarlijks vernieuwd moeten worden. De organisator moet ook hiervoor een eigen beleid voeren en zelf bepalen of en hoe hij dat doet.

Het laatste thema van de flexibele opvang zal allicht pas in 2016 afgewerkt zijn. Het is de bedoeling na te gaan of er onbedoelde belemmeringen aan die flexibiliteit zijn, en of een meer geïntegreerd concept van flexibele opvang mogelijk is. Thans bestaan er nog drie verschillende subsidieconcepten.

8. Voortgangsplan: ondersteuning

Het derde onderdeel van het voortgangsplan betreft de ondersteuning. Er is gestart met een inventaris van alle ondersteuningsmaterialen van Kind en Gezin, van de koepels en van de Ondersteuningsstructuur Kinderopvang. Als die volledig is, zal er worden gekeken naar de leemtes en hoe die in te vullen, maar ook naar mogelijkheden om materiaal te delen.

9. Ondersteuningsstructuur Kinderopvang: acties

De Ondersteuningsstructuur Kinderopvang, opgezet in het najaar 2014, bestaat uit VoorZet, 't OpZet en UNIZO. Met die diensten is een jaarplanning opgesteld met volgende acties: advies en informatie verstrekken, starters en bestaande voorzieningen begeleiden, (gericht) doorverwijzen en registreren, netwerken stimuleren en helpen uitbouwen zeker van kleinere organisatoren, communicatie verzorgen, aandacht besteden aan sociaal ondernemerschap, de sector vertegenwoordigen en een signaalfunctie vervullen, internationale uitwisseling en netwerking onderzoeken, en ten slotte specifieke doelgroepen (kinderopvang in Brussel) bedienen.

10. Een integrale en geïntegreerde ondersteuning: gericht doorverwijzen

VoorZet is de eerstelijnsdienst die vragen beantwoordt maar ook doorverwijst naar 't OpZet voor organisatie en kwaliteitszorg, naar UNIZO voor ondernemen en naar de pedagogische en taalondersteunende diensten voor pedagogische kwesties. De tweedelijnsdiensten staan voortdurend in interactie met de derdelijnsdiensten: de Zorginspectie, KidsInvest, Kind en Gezin, de beroepsorganisaties en het Agentschap Ondernemen dat eind juni 2015 zijn aanbod voor kinderopvang stopzet. De derdelijnsdiensten nemen deel aan het zogenaamde stakeholdersoverleg dat onder meer de ondersteuningsdiensten steunt en jaarplannen bespreekt.

11. Resultaten en trends

Door een betere bekendheid en een goede doorverwijzing van de pedagogische en taalondersteunende diensten, stijgt het aantal vragen tot ongeveer 120 per maand, waarvan er 60 bij VoorZet en de overige rechtstreeks bij de tweedelijnsdiensten terechtkomen. Starters en bestaande diensten wenden zich tot VoorZet, maar bij 't OpZet en UNIZO komen voornamelijk bestaande diensten aankloppen. De doorverwijzing van eerste naar tweede lijn werkt goed.

De startersbegeleiding begint met de vraag van de organisator in spe te verduidelijken. Op de website van Kind en Gezin staat een Starterswijzer, een onlinegids hoe een kinderopvang vorm te geven. Voorts zijn er de starterstrajecten waarbij Kind en Gezin, de Zorginspectie en de Ondersteuningsstructuur

Kinderopvang kleine groepen starters informatie geven. De Ondersteuningsstructuur kan ook huisbezoeken aan starters afleggen. Andere mogelijkheden zijn coaching, de provinciale zitdagen van de ondersteuningstrajecten of de UNIZO-trajecten Go for Business. Onverwacht is dat ook zelfstandige kinderbegeleiders, die bijvoorbeeld werken in een feitelijke vereniging, zich aandienen bij de Ondersteuningsstructuur met vragen.

12. Pedagogische ondersteuning en taalondersteuning

De pedagogische en taalondersteunende diensten zijn opgezet in 2014. Zij begeleiden het pedagogische beleid van de inrichters en beantwoorden vragen om advies en stimuleren netwerking. De doelgroep zijn voornamelijk de vroegere zelfstandige kinderdagverblijven en onthaalouders, vooral omdat die minder goed omkaderd zijn dan de vroegere erkende kinderopvang. Voorlopig loopt dit proefproject met elf organisaties tot 30 juni 2016. Eind 2014 maakten al een zeventhonderdtal opvanglocaties gebruik van hun dienstverlening. Een volgende tussentijdse evaluatie is gepland voor september 2015.

Het is wel zo dat voornamelijk groepsopvanginitiatieven aankloppen en in mindere mate gezinsopvang, terwijl die vroegere zelfstandige onthaalouders net een speciale doelgroep vormen. Het komt erop aan aanklampender op te treden om die te bereiken. Wie deelneemt, doet dat uit motivatie, interesse of enthousiasme. Andere hebben specifieke vragen of denken dat het verplicht is. De omgekeerde redenen zorgen ervoor dat kinderopvanginitiatieven niet deelnemen aan ondersteunende initiatieven. KIDDO, het pedagogische vakblad van de kinderopvang, heeft onlangs interviews gepubliceerd van enthousiaste deelnemers, die de waarde van de ondersteuning aantonen. Tot slot worden ook de Franstalige kinderbegeleiders, in Brussel en de Rand, heel wat moeilijker bereikt.

Bij proefinspecties heeft de Zorginspectie vastgesteld dat organisatoren die zich laten ondersteunen, beter scoren. De omkadering is trouwens veel beperkter dan in andere sectoren. Dat is de reden waarom de transitie-manager er zoveel belang aan hecht.

13. Pedagogisch meetinstrument

Voorts wordt er een pedagogisch meetinstrument ontwikkeld, bedoeld om de pedagogische kwaliteit te meten en te bevorderen. In de vergunningsvoorwaarden staat immers dat de organisatoren vanaf een bepaald moment moeten voldoen aan een pedagogische norm. Die norm moet nog bepaald worden. Het meetinstrument wordt ontwikkeld in samenwerking met de UGent en de KU Leuven. De eerste stap is recent: een pedagogisch raamwerk dat de pedagogische principes van de kinderopvang bepaalt. Het staat ondertussen op de website van Kind en Gezin en organisatoren kunnen het gebruiken om hun pedagogisch beleid vorm te geven. De volgende stap is een wetenschappelijk instrument ontwikkelen en daarmee periodieke vervolgmetingen doen. Zo hoopt Kind en Gezin de evolutie van de kwaliteit te monitoren en te bevorderen. Dat onderzoek loopt volop. Er wordt gewerkt aan een nulmeting. Toch is het niet gemakkelijk om kandidaten te vinden. Zeker de vroegere zelfstandige onthaalouders zijn niet geneigd eraan mee te werken. Daarna zal er een meetinstrument komen dat de Zorginspectie zal gebruiken. Het derde instrument is een zelfevaluatie-instrument voor de organisaties zelf.

14. Subsidie

Heel wat organisatoren tonen zich bezorgd over de subsidie. Kind en Gezin keert eerst voorschotten uit, maar als het over alle gegevens beschikt, volgt er een saldoafrekening. Die is gebeurd in april 2015. Op de website staan berekeningstools zodat de voorzieningen hun subsidies en saldo kunnen ramen. Na het eerste werkingsjaar, dat weliswaar maar uit drie kwartalen bestond, is het mogelijk na te gaan of de subsidies afwijken van de ramingen en de beoogde effecten hebben. Uiteraard kan pas over 2015 een volledig jaarbeeld geboden worden. De evaluatie zal daarna jaar na jaar worden herhaald. De informatie hoe compensatie aan te vragen voor eventueel subsidieverlies ten gevolge van het nieuwe systeem wordt bezorgd aan de organisatoren. Die compensatie zal de eerstvolgende jaren nog uitgekeerd worden. Voor organisaties van trap 2B, voorzieningen die werken met inkomenstarieven, de vroegere IKG-sector, die nog niet het niveau halen van de vroegere erkende sector, is er een subsidiegroei-pad. De eerste verhoging is gerealiseerd vanaf 1 april 2015. Dat wordt voortaan verrekend in de voorschotten.

II. Vragen van de leden en bespreking

Het aantal kinderen per begeleider, in piekmomenten tot veertien en anders tot negen kinderen, is volgens *Elke Van den Brandt* te hoog om kwaliteit te leveren. Eigenlijk reduceert dat een kinderbegeleider tot een bandwerker luiers verversen. Wat zijn volgens Kind en Gezin de praktische en financiële gevolgen van een verlaging van de begeleider-kindratio?

De tarieven voor de laagste inkomensgroepen zijn verhoogd zonder dat er een armoedetoets op gebeurde. Het lid vermoedt negatieve effecten. Kind en Gezin heeft daar, mogelijks omdat de regeringsbeslissing zo laat viel, vrij laat de sector van op de hoogte gebracht. Welke effecten zal de verhoging van de tarieven hebben?

De spreekster acht het waarschijnlijk dat de 20 percentnorm van het voorrang-beleid, in Brussel en allicht ook op andere plaatsen met aanzienlijke armoede, zal moeten worden herzien. Ze stelt het bestaan van voorrangregels niet in vraag, maar informeert wel of de vrees dat bij capaciteitsproblemen kansarmen uit de boot vallen en werkenden voorrang krijgen, klopt? Uit het puntensysteem van Antwerpen leidt ze af dat werken zwaarder weegt in de voorrangsbepaling dan kansarm zijn.

Bestellen is betalen zorgt voor heel wat klachten. Ook de respijtdagen botsen op heel wat weerstand. Is het niet mogelijk voor zieke kinderen geen respijtdag te rekenen? Wie niet komt opdagen, krijgt soms een boete die hoger is dan de vergoeding voor een dag. Dat zorgt ervoor dat crèches ouders soms voorstellen om het kind toch als aanwezig te noteren. Wordt erover nagedacht om de boetes gelijk te stellen aan het dagtarief?

De minister zegt op schema te zitten om 17.000 plaatsen extra te creëren. Sinds het decreet van 20 april 2012 zijn er echter slechts 250 plaatsen bijgekomen. Hoeveel bijkomende plaatsen zijn er gepland en zijn die budgettair realistisch? Van de 20 miljoen euro, vrijgemaakt voor uitbreiding, gaat een deel naar de uitvoering van de nieuwe cao en een deel naar het uitstel van de verhoogde tarieven. Hoe zal de rest van het uitbreidingsbudget worden besteed? En zal het tegen eind 2015 tot meer plaatsen leiden?

Elke Van den Brandt heeft vernomen dat enkele subsidies niet uitbetaald zijn. Zo is er geen oproep geweest voor de starterssubsidies omdat er geen budget is.

Nochtans hadden heel wat organisaties daarop gehoopt. Is er ondertussen al financiële marge voor die starterssubsidie? Ook voor andere subsidietrappen zijn er geen oproepen geweest, wat betekent dat er geen uitbreiding is. Dat legt een zware druk op de leefbaarheid van de organisaties. Heel veel kinderopvanginitiatieven worden overgenomen. Er zijn heel wat sluitingen. Verdienen de vroegere zelfstandige kinderopvanginitiatieven hun brood?

In Brussel zijn heel wat kinderopvanginitiatieven de facto Franstalig. Is dat na de overgangsperiode nog het geval? Zijn er de facto Franstalige kinderopvanginitiatieven gesloten omdat ze de overgang naar ONE niet gehaald hebben?

Lies Jans acht het belangrijk dat de oorspronkelijke doelstellingen de leidraad blijven en goed gemonitord worden. Dat laatste gebeurt vooralsnog niet. Voor de educatieve kwaliteit wordt een instrument ontwikkeld maar wat met leefbaarheid, betaalbaarheid of toegankelijkheid? Monitoring van de uitgangspunten is belangrijk om tijdig te kunnen bijsturen. Er is een voortgangsplan maar nog geen evaluatie. Ze vraagt wanneer dan wel tussentijdse geëvalueerd wordt. Wordt er becijferd of de administratieve last daalt? Het aantal starters en stoppers valt te achterhalen, maar wordt ook nagegaan of het decreet van 20 april 2012 een grotere invloed heeft op bijvoorbeeld de voorheen inkomensgerelateerde sector dan op de andere?

De afwijking van de kwalificatievoorwaarden van kinderbegeleiders, waarbij competenties en niet enkel ervaring mee in rekening gebracht worden, acht *Lies Jans* een goede zaak. Wijzigen ook de taalvereisten?

Bestellen is betalen is een gevoelig principe. N-VA vindt het een goede maatregel. Dat opvanginitiatieven zelf instaan voor facturatie en de inning bij wanbetalers, valt veel moeilijker. Ze bouwen een vertrouwensrelatie op met ouders en kinderen maar moeten boeman spelen bij financiële problemen. Heeft de werkgroep dat probleem besproken? Zijn er oplossingen gevonden?

Initiatieven hebben tot 2020 om zich te conformeren aan de vereiste werknemersstatuten. De indruk leeft dat initiatieven stoppen omdat ze aan die regel moeten voldoen. Werkt de Ondersteuningsstructuur ook voor die initiatieven?

Lies Jans dringt erop aan de IKG-mix op korte termijn mogelijk te maken. Wat is de tijdsplanning?

De toekenning van IKG-middelen gebeurt tot twee keer per jaar naargelang het beschikbare budget. Het gaat dan over een beperkt aantal kinderopvangplaatsen per initiatief. De sector lijkt het beter te vinden om op één moment een groot aantal plaatsen toe te kennen. Wordt daarover nagedacht?

Het is goed dat kwaliteitsnormen bepaalde infrastructuurnormen zullen vervangen. De huidige detailregelingen hinderen de sector. *Lies Jans* informeert of de eindevaluatie van de proefinspecties ondertussen klaar is. Uit tussentijdse evaluaties blijkt dat 90 percent van de sector tevreden is over die proefinspecties.

De spreekster betreurt dat flexibele opvang het laatste thema is dat de werkgroep aanpakt. De beleidsnota en het regeerakkoord vragen nochtans daarop in te zetten. Ze heeft daarnaast gehoord dat het aantal flexibele opvangplaatsen vermindert omdat het financieel de moeite niet is. Kan Kind en Gezin dat duiden en wordt dat nog als een prioriteit behandeld? Wanneer wordt dat punt van het voortgangsplan aangepakt?

Wat zal er precies gebeuren om sociaal ondernemerschap te steunen? Voorts vraagt Lies Jans hoe de financiële leefbaarheid in de transitieperiode gemonitord wordt. Welke conclusies worden daaruit getrokken?

Lies Jans heeft ten slotte vernomen dat Kind en Gezin te lang doet over het afleveren van vergunningen voor nieuwe initiatieven zelfs als alle regels gerespecteerd zijn. Heeft de sector daarover al iets laten weten aan Kind en Gezin?

Freya Van den Bossche beaamt dat het decreet van 20 april 2012 nodig is om meer eenheid te brengen. Gezien de omvang van de omwenteling is het normaal dat hier en daar problemen opduiken. Ze zal daarop focussen. Het decreet van 20 april 2012 beoogt van kinderopvang een basisvoorziening te maken en wil een kwaliteitsvolle opvang met gelijke toegangsmogelijkheden voor elk kind garanderen. In de toelichting (*Parl.St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 1395/1) staat wat daarvoor nodig is: een gevoelige uitbreiding van het aanbod; hulp bij het zoeken naar kinderopvang; en ten slotte toegankelijke, waarmee ook bedoeld wordt betaalbare kinderopvang voor alle gezinnen, bij voorrang de kwetsbare, wat volgens diezelfde toelichting op dat moment nog niet het geval was.

Voor de aanbodplanning met bijhorende middelen moet er rekening gehouden worden met de geboortecijferprognoses. In de loop van 2014 zijn er 272 plaatsen bijgekomen. Dat groeiritme is onvoldoende om tegen 2020 dat recht te garanderen. Hoeveel plaatsen moeten er jaarlijks bijkomen om dat wel te garanderen?

In 2014 was het budget om starters een duwtje in de rug te geven te snel uitgeput, wat de creatie van nieuwe plaatsen hindert. Voor hoeveel nieuwe starters is er thans een startbudget? Zal dat volstaan, ermee rekening houdende dat de vorig jaar geweigerde aanvragen misschien dit jaar opnieuw ingediend worden?

Het maximaal aantal kinderen per begeleider is volgens sommigen te hoog om nog kwaliteitsvolle aandacht te garanderen. Daarbovenop komt nog de occasionele overcapaciteit die eigen is aan de sector. Is het niet beter de basisnorm te verlagen zodat men bij occasionele overcapaciteit niet helemaal verdrinkt?

Kind en Gezin meldt gebrek aan motivatie voor permanente vorming. Kan dat het gevolg zijn van praktische problemen, zoals geen vervanging vinden? Gelden dergelijke praktische problemen ook voor begeleiders die nog kwalificaties moeten halen in de overgangperiode?

De omgeving moet geschikt zijn voor kinderen, maar het gebeurt dat een detailafwijking op niet-essentiële infrastructuurvereisten ervoor zorgt dat de voorziening de deuren moet sluiten. Nochtans komen heel wat kinderen in de crèche nog altijd in een veel betere omgeving terecht dan thuis. Hoe wordt bepaald of een afwijking toegestaan wordt? Ze pleit ervoor niet te rigide op te treden in gevallen dat de veiligheid niet in het gedrang komt.

Voorts informeert ze in hoeverre voor de kinderopvangzoeker afgestemd is op bestaande lokale initiatieven die het kinderopvangaanbod in kaart brengen.

Freya Van den Bossche wil daarnaast weten of kinderen opvangen van gezinnen met een lage financiële draagkracht en kwetsbare gezinnen meetelt als subsidiefactor. Op de hoorzittingen over het decreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2011-12, nr. 1395/3) bleek dat 1,56 euro voor mensen in armoede al een drempel is. Welke impact zal de verdrievoudiging van de minimumtarieven hebben? Zal het

nog mogelijk zijn om aan de doelstelling van het decreet voor betaalbare en toegankelijke kinderopvang voor allen te voldoen? Net die groep kinderen heeft kinderopvang nodig om bepaalde vaardigheden te ontwikkelen. Heel wat kinderopvanginitiatieven rekenen soms tot vijf euro per dag bovenop de dagprijs, al dan niet inkomensgerelateerd, vergoedingen voor zaken als vochtige doekjes, een vieruurtje, administratie of afvalverwerking. Hoewel die kosten misschien wel te verantwoorden zijn, vraagt het lid of er niet beter limieten op gezet worden. Ziet de transitie-manager mogelijkheden om daar iets aan te doen? Daarnaast informeert ze naar het aantal gesubsidieerde plaatsen volgens trap 3 en trap 4. Voor hoeveel plaatsen is er vraag naar subsidies, maar zijn er geen middelen?

Ze wil ook graag weten of uit de vragen aan de Ondersteuningsstructuur afgeleid kan worden waar er lacunes in het aanbod zijn. Het aantal vragen, 120 per maand, lijkt laag. Wijst dat erop dat de Ondersteuningsstructuur te weinig bekend is?

De vraag om een onderscheid te maken tussen ziekte en andere redenen om niet op te dagen op een bestelde dag, is terecht. Ziekte is overmacht. Een ziek kind mag niet naar de crèche wegens het besmettingsgevaar. Ouders moeten andere opvang zoeken en daar soms voor betalen. Het is onredelijk om daar dan een boete voor te geven. Denken de sprekers daar ook zo over? Ook lijkt het een vergissing dat iemand die niet komt opdagen meer moet betalen dan de dagvergoeding. Als het een vergissing is, kan het snel worden rechtgezet. Als het geen vergissing is, wil ze er graag de ratio van horen.

Kunnen ouders die werk vinden of een opleiding volgen eventueel via het voorrangssysteem snel een plaatsje krijgen voor hun kinderen? Of zijn daar extra initiatieven nodig?

Freya Saeys weet dat volgens paritair comité 331 een zelfstandige kinderopvangdienst met inkomensgerelateerde bijdrage zijn medewerkers het werkgeverstatuut moet geven. Een eerste fase is in werking getreden op 1 april 2015. Het minimumloon wordt opgetrokken. De totale kosten daarvan bedragen 7,1 miljoen euro. Is er al zicht op de verdere stappen van het paritair comité en de prijs ervan? Of zal dat per begrotingsjaar bekeken worden?

De bijkomende middelen voor zelfstandige kinderopvanginitiatieven worden besteed aan de lonen van het personeel. Ze dragen niet bij aan de financiële leefbaarheid en kunnen evenmin aan de terugbetaling van schulden worden besteed. Hoe staat het met de financiële leefbaarheid van initiatieven die voorheen zelfstandig waren? In welke mate komt er andere ruimte om hun situatie te verbeteren? OCMW-kinderdagverblijven die inkomensgerelateerd werken, krijgen vaak extra subsidies van de lokale overheid.

Tussen de voorheen erkende en gesubsidieerde voorzieningen en de voorheen zelfstandige opvanginitiatieven blijven er verschillen die sterk in het nadeel spelen van de laatste. Voor de zelfstandigen is de interpretatie van de uren voor dewelke een inkomensgerelateerde bijdrage kan worden toegepast, strikter geworden. Een inkomensgerelateerd tarief is enkel mogelijk voor opvang gedurende elf uur. Als die periode overschreden wordt, moet het kinderdagverblijf een eigen tarief bepalen. Hoeveel voorzieningen hebben zo'n tarief? Hoeveel voorzieningen hebben om deze reden de openingsuren beperkt?

Het regeerakkoord vraagt na te gaan of in het decreet van 20 april 2012 geen onbedoelde belemmeringen zitten voor flexibele en kwaliteitsvolle kinderopvang. Zelfstandige kinderopvanginitiatieven neigen echter tot het beperken van die flexibiliteit omdat flexibiliteit financieel niet beloond maar zelfs eerder bestraft wordt. Kleuters kunnen in de vakanties nadat ze het kinderdagverblijf verlaten

hebben, nog terecht tegen IKG-tarief in voorheen erkende en gesubsidieerde kinderdagverblijven en bij onthaalouders, aangesloten bij een dienst, maar niet in vroegere zelfstandige kinderdagverblijven met IKG-tarief. De minister zegt dat het al voor het decreet van 20 april 2012 zo was en dat hij het niet wil wijzigen in afwachting van een regeling van de buitenschoolse kinderopvang. Geldt de compensatie voor minder inkomsten in de eerste vier jaar voor alle voorzieningen? Kan voor bepaalde opvangvormen, bijvoorbeeld vakantieopvang, het verschil niet sneller weggewerkt worden? Zo kunnen alle voorzieningen hun bezettingsgraad gedurende vakantieperiodes op peil houden. Aan erkende voorzieningen laat de minister dat tegen inkomensgerelateerd tarief toe, terwijl zij daarenboven nog genieten van een compensatie voor subsidieverlies. Voor initiatieven die voorheen zelfstandig waren, staat hij dat niet toe.

Freya Saeys neemt aan dat initiatieven zonder inkomensgerelateerde bijdrage recht blijven hebben op de basissubsidie. De overlevingskansen voor initiatieven zonder IKG-subsidies zullen afhangen van de ouderbijdrage die zij moeten aanrekenen om te overleven. De basissubsidie kan het verschil met IKG-voorzieningen beperken. In tegenstelling tot voorheen is de basissubsidie geprogrammeerd. Zal dat bedrag stabiel blijven of stijgen?

Bestellen is betalen moest pas vanaf 1 april 2015, maar is al door vele voorzieningen ingevoerd in januari 2015 bij het aanpassen van het huishoudelijke reglement. Hoeveel hebben het principe al ingevoerd? Hoeveel respijtdagen zijn er gemiddeld? Wat zijn de uitersten? Is er een verschil tussen openbare en private voorzieningen? Is er een verschil in aantal respijtdagen tussen wie voorheen erkend en gesubsidieerd was en wie voorheen zelfstandig met IKG-bijdrage was? Freya Saeys vermoedt dat wie kan genieten van een compensatie voor lagere subsidies en wie een grotere structuur achter zich heeft, royaler kan zijn. Kinderdagverblijven met financiële problemen of schulden zullen uiteraard strikter zijn. Bestellen is betalen wordt zo een concurrentiemiddel waarvan ouders het slachtoffer zijn. Kind en Gezin zou goede praktijken aan de initiatiefnemers bekendmaken. Hoe staat het daarmee?

Ook Freya Saeys vindt dat ziektedagen niet onder respijtdagen vallen. Ouders moeten dan immers al andere opvang zoeken of een dag verlof nemen. Het gaat niet op hen daar dan een boete voor aan te rekenen. Voorts informeert ze naar de evolutie van de ouderbijdragen. Wordt die op een of andere manier gemonitord?

Wat de kindcode betreft, zijn er in uitzonderlijke situaties nog heel wat problemen: voor pleegkinderen, voor wie via het OCMW moet aanvragen, voor anderstaligen, voor buitenlanders of voor wie geen elektronische identiteitskaart heeft. De organisatoren helpen de ouders, maar melden dat als ze een beroep moeten doen op Kind en Gezin, ze toch op een achterstand van gemiddeld een maand moeten rekenen. Op 1 januari 2016 zullen mensen ten gevolge van de nieuwe ouderbijdrage opnieuw een kindcode moeten aanvragen. Het is belangrijk dat het systeem tegen dan is bijgesteld. De minister heeft al een oplossing voor voornoemde groepen aangekondigd. Wordt die al ontwikkeld? Hoe zal die eruit zien?

Kind en Gezin erkent dat de voorrangsregels inspanningsverbintenissen zijn waarbij een voorziening niet altijd weet of een gezin tot een voorrangsgroep behoort. In 2014 werden er geen cijfers centraal opgevraagd, in 2015 wel? Is het mogelijk de regel af te dwingen als het lokaal loket kinderopvang nog niet functioneert? Om het de verantwoordelijken van diensten gemakkelijker te maken uit te zoeken welk gezin tot de voorrangsgroep behoort, zouden daar elementen van verwerkt kunnen worden in de kindcode. De minister zou bekijken

of Kind en Gezin via de webmodule het behoren tot een voorrangsgroep kan detecteren. Wordt daar al aan gewerkt?

Volgens de cijfers haken er meer onthaalouders, zowel aangesloten bij een dienst als zelfstandige, af dan dat er bijkomen. De zwaarste regels van het decreet van 20 april 2012 moeten dan nog in werking treden: de draagkrachtmeting en de opleidingsvoorwaarden. Er is een project voor een volwaardig sociaal statuut voor wie aangesloten is bij een dienst maar niet voor een volwaardig statuut als zelfstandige. Daarnaast is alleen werken iets wat mensen doet afhaken. Hoe ziet Kind en Gezin de toekomst van onthaalouders en welke stappen moeten nog worden gezet? De groep is goed voor 30.170 IKG-opvangplaatsen en 5138 andere opvangplaatsen.

Voor de voorheen erkende en gesubsidieerde voorzieningen geldt er gedurende enkele jaren een compensatiemechanisme voor wie minder subsidies ontvangt door het nieuwe subsidiesysteem. Ze vraagt een overzicht van de mate waarin voorzieningen daar een beroep op doen. Met de afrekening van 2014 komt daar allicht een eerste beeld van. Worden de verklaringen voor eventuele verschillen in kaart gebracht? De bezettingsgraad zou daar een rol in spelen.

Zullen de pedagogisch en taalondersteunende organisaties gratis blijven werken? Er zijn heel wat ondersteunings-, berekenings- en informatietools, waardoor mensen allicht door de bomen het bos niet meer zien. Hoeveel kosten die?

Katrien Schryvers vindt het voortgangsplan waaraan alle betrokkenen deelnemen een goede zaak. Ze begrijpt dat het te vroeg is voor een evaluatie. De transitie is enorm en iedereen is nog volop zijn weg aan het zoeken. Het is goed dat er gaandeweg problemen gedetecteerd en opgelost worden. Wanneer is de eerste grote evaluatie gepland? Met het voortgangsplan worden wel de uitvoeringsbesluiten aangepast maar niet het decreet van 20 april 2012. Klopt dat? Houdt Kind en Gezin systematisch gegevens bij over de evolutie van het aantal onthaalouders, het profiel van de afhakers en van de nieuwkomers, het aantal opvangplaatsen in de verschillende trappen, en de bijkomende vergunningen? Die zijn immers nodig voor een goede evaluatie.

De voornaamste knelpunten zijn al aangehaald. Ze zijn bekend bij iedereen en worden geregeld besproken. Ze informeert hoeveel plaatsen voor kinderen jonger dan drie jaar er in de verschillende trappen zijn. Hoe ver staat het met de lokale loketten? Hoeveel zijn er al en wie organiseert ze? Het aantal erkende Huizen van het Kind stijgt gestaag. Volgens het decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning hebben die minimaal drie onderdelen: opvoedingsondersteuning, ontmoetingsruimte en consultatiebureau (*Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2131/5). Het consultatiebureau is bedoeld om zo veel mogelijk gezinnen te bereiken maar een lokaal loket kinderopvang kan dat ook zijn. Waarom die niet in de Huizen van het Kind onderbrengen?

Bij de programmatie van de vergunningen voor trap 2 en 3 moet de Vlaamse Regering rekening houden met een wetenschappelijk onderbouwde raming van de behoefte aan kinderopvang. Ze informeert welke wetenschappelijke raming dat is. De organisatoren moeten volgens het decreet van 20 april 2012 stopzettingen melden. Hoeveel zijn er dat?

Katrien Schryvers ziet een spanningsveld tussen de garantie op kwaliteit en de behoefte aan flexibiliteit. De diverse opvangbehoeften van ouders maken het de organisatoren uiteraard niet gemakkelijk. Ze zou graag een beter zicht hebben op de occasionele overbezetting. Flexibiliteit is nodig, maar moeten er geen grenzen worden gesteld?

De toekenning van IKG-subsidies is decretaal afhankelijk van de naleving van de voorrangsregeling. Hoe wordt dat in praktijk toegepast?

De overheid heeft heel wat middelen veil voor kinderopvang in diverse vormen. Ze informeert naar de precieze overheidskosten van een plaats in de gezinsopvang en een plaats in de groepsopvang.

Aan de subsidies van trap 2 en 3 zijn enkele voorwaarden verbonden. Hoe worden die gecontroleerd en zo nodig gehandhaafd? Hoeveel aanvragen zijn er voor subsidies in trap 3?

Schijnzelfstandigheid is een probleem. Het is goed dat de transitie manager dat durft aan te halen. Wat te weinig aan bod kwam, is de inclusieve kinderopvang voor kinderen met specifieke zorgbehoeften.

Ze informeert naar de relatie tussen de respijtdagen en het individuele opvangplan. Elke voorziening gaat daar anders mee om. Sommige rekenen ziekte dagen als een respijtdag, andere niet. Sommige vallen terug op het individuele opvangplan met vakantiedagen, andere niet. Is dat de bedoeling? Goede communicatie tussen de voorziening en de ouders is cruciaal, ook over de omgang met afwezigheidsdagen van het kind. De regeling van respijtdagen mag in geen geval de meest kwetsbare gezinnen treffen of afschrikken. Soms zou het voordeliger zijn voor de voorziening een kind als aanwezig te noteren, wat in geen geval door de beugel kan.

Katrien Verhegge, administrateur-generaal van Kind en Gezin, zegt dat de begeleider-kindratio van één op acht een maximumnorm is. De norm is hoog, ook in vergelijking met andere Europese landen. Zeker voor onthaalouders is dat, gezien de draagkracht, de maximumnorm. In de groepsopvang is het minder moeilijk om één op acht aan te houden, maar ook daar is benadrukt dat één op zeven de streefnorm is. Voor ONE is de norm lager, maar de subsidies ook. Samen met de sector is, gezien de omvang van de huidige subsidies, bewust gekozen voor een norm die aansluit bij wat mogelijk was. Enkel voor de erkende sector zou een verlaging met één kind per begeleider volgens raming ongeveer 15 miljoen euro kosten. Anderzijds is het kwaliteitsniveau niet van dien aard dat er onmiddellijk moet worden ingegrepen. Wat niet wegneemt dat een verlaging van de ratio het streefdoel is.

De minimum ouderbijdrage is dan wel gestegen tot 5 euro, maar voor de meest kwetsbare groepen blijft 1,56 euro gelden. Daarnaast is er structureel overleg met de OCMW's. Zij worden goed gebriefd en er is dialoog over de toepassing van de regelgeving. De administratie doet haar best om, binnen de klijntijnen van de ouderbijdragen zoals bepaald door de Vlaamse Regering, toch maximaal aandacht te hebben voor de meest kwetsbare groepen.

Ze vermoedt dat de klachten over de kindcodes dateren van voor 1 mei 2015. Sindsdien is immers een nieuw systeem in voege waarin de verschillende categorieën zoals pleeggezin of leefloner kunnen worden aangevinkt en de kindcode gemakkelijker kan worden aangevraagd. Voorheen waren er heel wat administratieve stappen, ook omdat voorzieningen zelf geen attesten konden opstellen. Thans kunnen ze een machtiging aanvragen om via de databank de kindcode aan te vragen. Met het viertrapsysteem zijn er heel wat stappen gezet. De administratie zoekt verder naar mogelijkheden om de automatische toekenning te vergemakkelijken. De privacywetgeving bemoeilijkt wel een en ander.

Cijfergegevens over de voorrangsregels zijn in 2014 niet gevraagd. Ondanks de transitieperiode met alle registratieproblemen, is er beslist om voor 2015 wel

cijfers op te vragen. Niet alleen om een beeld te krijgen en de volgende jaren te kunnen vergelijken, maar ook om duidelijk te maken dat de sociale dimensie belangrijk is. De 20 percentnorm zal echter vooralsnog niet worden gehandhaafd. Voor de administratie is het zaak de sector goed te steunen en te begeleiden en pas in te grijpen als er kinderen in gevaar zijn. Een stuurgroep sociale functie volgt de toepassing van de voorrangsregels.

Bestellen is betalen is een principe dat opdook van bij het begin van het denkwerk over een nieuw decreet. Responsabiliseren van ouders, maar ook het maximaliseren van de plaatsen waren de twee uitgangspunten. Het individuele opvangplan is de basis van dit concept: een ouder meldt vooraf wanneer hij wel en geen kinderopvang nodig heeft. Leerkrachten bijvoorbeeld hebben in de zomermaanden geen opvang nodig, wat er dan weer voor kan zorgen dat de voorziening in die maanden te veel plaatsen vrij heeft. Door zulke praktische bekommernissen gebeurt het dat niet alle voorzieningen het opvangplan op de juiste manier hanteren. Mocht dat wel zo zijn, dan zou het aantal klachten drastisch verminderen.

Over ziektedagen is er al lang en uitgebreid gediscuteerd bij Kind en Gezin en in de voortgangsgroep. Katrien Verhegge nodigt de parlementsleden uit om suggesties te geven voor een betere oplossing. Dokters vragen om niet nog meer attesten te moeten uitschrijven en ook Kind en Gezin denkt dat ziekteregistratie niet de juiste oplossing is. In de regelgeving staat dat er voor langdurige ziekte afspraken moeten worden gemaakt. Als het opvangplan juist toegepast wordt, volstaan doorgaans de achttien respijtdagen, ook voor ziekte. Wat de hele kwestie bemoeilijkt heeft, is de onzekerheid van de nieuwe subsidiëring. Organisatoren hebben de afrekening gekregen en kunnen hun subsidies inmiddels beter inschatten en zullen daardoor mogelijk minder rigide omspringen met afwezigheden. Het is thans niet het aangewezen moment om de regeling aan te passen want de huishoudelijke reglementen, die tussen 1 januari en 1 april binnen moeten zijn, zijn net opgesteld. Er zijn heel wat goeie praktijken. Achttien dagen is het minimum maar sommige geven tot veertig respijtdagen, zelfs in de vooralsnog minder gesubsidieerde trap 2B. Cruciaal is inderdaad een goede dialoog met de ouders. Misschien is het wel mogelijk om te verplichten dat ouders de verlofperiodes die ze opgeven, integraal respecteren.

De administratie heeft berekend dat er tegen 2020 17.562 plaatsen moeten bijkomen om de decretale doelstellingen te halen. De haalbaarheid van dat traject afleiden uit de evolutie in 2014 is niet correct. Dat was een overgangsjaar, zonder uitbreiding en met een nieuwe Vlaamse Regering. Daarenboven was van bij aanvang duidelijk dat de uitbreiding niet lineair, maar in functie van de middelen verloopt. Gezien het aantal plaatsen dat er in de jaren voor 2014 bijkwam, is het zeker niet ondoenbaar, maar het zal inspanningen in alle trappen vergen. Of het doel gehaald wordt, is ook afhankelijk van het ondernemerschap. Het programmatievoorstel van de administratie wordt momenteel politiek besproken. Geen enkele wetenschappelijke prognose biedt absolute zekerheid op een correcte raming. Om die reden houdt de administratie rekening met de factor die in alle wetenschappelijk onderzoek als meest relevant beschouwd wordt, met name de deelname aan de arbeidsmarkt van de moeder en de eenoudergezinnen. Katrien Verhegge weet niet of de 20 miljoen euro nog verhoogd wordt, maar de administratie vraagt in ieder geval uitbreiding van alle verschillende trappen, zij het met enkele overwegingen. Zo heeft de uitbreiding van trap 1 weinig zin in regio's waar het IKG-aanbod groot is, omdat ze dan weggeconcentreerd worden.

In Brussel werkt Kind en Gezin goed samen met ONE. Een dertigtal vergunde kinderdagverblijven kan nog overstappen naar ONE.

Dieter Vanhecke vult aan dat 118 locaties in Brussel zich volledig in orde gesteld hebben met de regels en bij Kind en Gezin gebleven zijn. Van de voorheen gemelde zijn er zeven vergund. 42 opvanglocaties en 28 voormalig gemelde locaties moeten nog de keuze maken. Een overstap kan tot 31 december 2017, met behoud van de voorwaarden bij ONE.

De cijfers veranderen elke dag, aldus *Katrien Verhegge*. Als er voorzieningen gestopt zijn in Brussel, is dat enkel het gevolg van problemen met de kwaliteit van hun werking. Het is goed dat Kind en Gezin die, dankzij de vergunningsaanvraag, op het spoor gekomen is.

Kind en Gezin heeft de voorbije tijd veel energie gestoken in de kindcode en de voortgangsgroep. Na de maatregelen waarmee snel voordeel te halen is, is de tijd aangebroken om na te gaan hoe een en ander te monitoren. Daartoe zullen enkele kernindicatoren afgebakend worden, die het mogelijk maken de decretale basisdoelstellingen te beoordelen. Dat is een eerste stap naar evaluatie, maar *Katrien Verhegge* geeft aan dat de transitie gepaard gaat met heel wat overgangsmaatregelen, waardoor een evaluatie niet zo evident is.

De voortgangsgroep zal zich over de IKG-mix buigen. De eerste stappen zijn gepland voor het najaar van 2015. Ze pleit voor voorzichtigheid want het is net als bestellen is betalen een delicate kwestie. Want hoe maakt men ouders duidelijk waarom ze niet onder het voor hen voordeligste stelsel vallen? Wie beoordeelt dat? Wat is de taak van de voorzieningen en die van de overheid daarin? Kind en Gezin wil er zeker over nadenken maar vraagt dat de voorzieningen aantonen hoe het in de praktijk op een verantwoorde manier kan verlopen.

Ook flexibele opvang zal grondig worden herbekeken. De ploegplaatsen en de urenpakketten bleken niet ideaal. Misschien is het beter flexibiliteit op maat van een regio aan te bieden. Het is geen sinecure dat goed uit te bouwen en er daarenboven een adequate financiering voor te vinden.

De voortgangsgroep heeft vooralsnog weinig knelpunten gehoord over de facturatie door de voorzieningen zelf. Doorgaans vinden de voorzieningen het normaal dat ze als ondernemer zelf instaan voor de facturatie.

Kind en Gezin monitort al de starters en de stoppers. In 2014 is het aantal stoppers minder dan de helft dan in 2013. Wat voor Kind en Gezin bewijst dat het decreet van 20 april 2012 zeker niet gezorgd heeft voor meer stoppers. In 2014 daalde het aantal starters licht, wat mogelijks een gevolg is van het uitblijven van de starterssubsidie. Kind en Gezin stelt voor om binnen het uitbreidingsbeleid ook een starterssubsidie te voorzien.

Het eindverslag van de proefinspecties staat op de website van de Zorginspectie. Kind en Gezin staat in voortdurend contact met de Zorginspectie. Kind en Gezin is het ermee eens dat niet zozeer detailvereisten maar een algemene kwaliteitsbeoordeling onder meer van de infrastructuur moet vooropstaan. De spreker benadrukt trouwens dat Kind en Gezin initieel gewoon de normen van de Wooncode overnam. Dat neemt niet weg dat ook nu al detailafwijkingen die niets afdoen aan de veiligheid niet leiden tot handhaving. De Zorginspectie geeft immers niet meer dan een advies. Kind en Gezin beslist over de handhaving. Geen enkele voorziening heeft de deuren om die redenen moeten sluiten. *Katrien Verhegge* is tevreden dat een algemeen kwaliteitskader de stadslegendes dat Kind en Gezin voorzieningen sluit omdat er te weinig licht binnenvalt, uit de wereld zal helpen.

De Ondersteuningsstructuur kost 400.000 euro per jaar, maar is, zeker in een transitieperiode, noodzakelijk. Daarnaast brengt de structuur ook in de voortgangsgroep heel wat informatie over knelpunten aan.

Een belangrijke verwezenlijking van het decreet van 20 april 2012 is het op de kaart zetten van competenties. De waarde van de modules en de behoefte aan competenties worden echter niet in twijfel getrokken, ook niet voor de gezinsopvang. Het probleem blijft het aanbod van de centra voor volwassenenonderwijs. Kind en Gezin treedt met hen in dialoog om de knelpunten te detecteren en op te lossen.

Dieter Vanhecke legt uit dat het gebrek aan motivatie enkel geldt voor bijscholingen en extra cursussen, niet voor vorming in functie van kwalificatie. Heel wat kindbegeleiders of onthaalouders moeten hun kwalificatie tegen 2024 nog halen. De opleidingstrajecten zijn vaak nog onvoldoende afgestemd op die doelgroep. Met de onthaalouderacademie bieden de centra voor volwassenenonderwijs al modules aan die combineerbaar zijn met werk. Daarnaast worden de mogelijkheden voor de erkenning van verworven competenties en ervaringsbewijzen onderzocht.

Katrien Verhegge vertelt over een eerste proefproject met unieke vraagregistratie om ouders te helpen een plaats voor hun kind te vinden. Dat was niet alleen bedoeld om een duidelijker beeld te krijgen van de reële behoeften maar ook om het zoekproces bij de voorzieningen te sturen. In overleg met de sector is dat stopgezet wegens onhaalbaar. Een nieuw project werkt met de methodiek van service design en beschouwt zowel de verzuchtingen van ouders, van voorzieningen als van gemeenten met lokale loketten. De eerste resultaten zijn ondertussen bekend en Kind en Gezin overlegt met de minister hoe het verder moet met de kinderopvangzoeker. Kind en Gezin wil zoveel mogelijk gebruikmaken van de lokale doorverwijsinitiatieven en de gemeenten, ook omdat ouders aangeven dat het een belangrijk kanaal is. Over de lokale loketten kinderopvang kan de spreker vooralsnog geen cijfers geven, maar Kind en Gezin steunt het idee hen onder te brengen in de Huizen van het Kind. Het is echter beter dat van onderuit te laten groeien dan het op te leggen.

Momenteel zijn er 513 plaatsen in trap 3, voornamelijk de vroegere lokale diensten. Kind en Gezin hoopt echter ook in deze trap op bijkomende plaatsen in de komende jaren.

Het groeipad van trap 2B naar trap 2A wil het vroegere zelfstandige kinderdagverblijf met IKG-tarief naar de norm van 54 euro brengen, wat voor Kind en Gezin de kostprijs is van een kwaliteitsvolle plaats in de groepskinderopvang. De komende jaren zullen de subsidies groeien, volgens de fases van het paritaire comité, die ook vastgelegd zijn in een besluit van de Vlaamse Regering. Voor 2015 kost dat 7,1 miljoen euro. De bedragen voor de komende jaren zullen later worden bepaald.

De tijd is rijp voor een strategische oefening over onthaalouders. De sterke gezinsopvang in Vlaanderen is uniek in Europa. Niet alleen de populatie maar ook het profiel van de onthaalouders is de laatste decennia grondig gewijzigd. Het werknemersstatuut is bijgeschaafd. Meer onthaalouders werken samen. Het komt erop aan de kritische voorwaarden voor het voortbestaan van de gezinsopvang te determineren.

Dieter Vanhecke zegt dat de compensaties er zijn voor alle initiatieven die minder subsidies krijgen dan voorheen, dus ook voor de vroegere zelfstandige sector met IKG-bijdrage. Factoren die maken dat de vroegere erkende sector subsidieverlies zou kunnen leiden, zijn onder meer dat bezetting zwaarder doorweegt als

subsidiefactor. Het risico op subsidieverlies is groter als de bezettingsgraad lager is. Daarnaast waren er in het vroegere subsidiesysteem enkele grenscapaciteiten. Zo kreeg een kinderdagverblijf vanaf vijftig kinderen een halftijdse directiefunctie en vanaf honderd een voltijdse logistieke functie extra gesubsidieerd. Thans wordt de subsidie toegekend per plaats, wat maakt dat een voorziening die net boven die grenscapaciteit zat, die extra subsidies kan verliezen. Terwijl een andere voorziening die net onder de grens zat en voorheen niets kreeg, nu per plaats extra krijgt. Bezetting is niet de enige factor. Zelfs met een redelijke bezetting kan een voorziening subsidieverlies leiden.

Gezien een plaats gebruikt kan worden door 1,3 kinderen, is er voor 52 percent van de kinderen in Vlaanderen een opvangplaats. In Brussel is dat percentage hoger, maar daar is het aantal kinderen dat tot de Vlaamse Gemeenschap behoort, een aanname. Voorts legt hij uit dat voor de taalvereiste geen afwijking mogelijk is.

Sinds 1 mei 2015 is een systeem in voege waarbij ouders gemakkelijker en sneller een kindcode krijgen. Als ouders er zelf niet in slagen, kunnen doorverwijzers of voorzieningen zelf een inkomenstariefattest opstellen. De bewijzen moeten niet langer vooraf doorgestuurd worden.

Ook Kind en Gezin vraagt dat de pedagogische en taalondersteunende organisaties na half 2016 mogen voortwerken.

Tot slot verzekert Kind en Gezin dat de toekenning van vergunningen, als het dossier volledig is, over het algemeen vrij snel verloopt en slechts één tot twee weken duurt.

Volgens *Katrien Verhegge* beoordeelt Kind en Gezin occasionele overcapaciteit heel flexibel en zal dat de sector ook duidelijk maken. De begeleider-kindratio moet wel gerespecteerd worden. Het kind heeft op elke dag recht op evenveel kwaliteit.

Voor *Elke Van den Brandt* hangt veel af van hoe het uitbreidingsbudget evolueert. Daarbij komt nog dat het slechts 20 miljoen euro is terwijl een vijfvoud nodig is. Ze heeft er begrip voor dat Kind en Gezin het antwoord niet kent, maar wijst op het frustrerende dat organisaties half 2015 nog niet weten waar ze aan toe zijn. Rechtszekerheid voor de ondernemer weegt blijkbaar in de kinderopvang minder zwaar door. Als starters bijvoorbeeld niet de subsidies krijgen waar ze recht op hebben, zal dat sowieso een impact hebben op hun aantal.

Inzake capaciteitsuitbreiding was 2014 een slecht jaar, maar ook 2015 belooft geen goed jaar te worden. Ze hoopt dat er vanaf 2016 op kruissnelheid wordt gewerkt, maar iedere begrotingsaanpassing drukt die hoop verder de kop in. Studies tonen aan dat iedere euro geïnvesteerd in kinderopvang terugverdiend wordt. Ze begrijpt de aarzeling niet.

De ratio verhogen zonder meer subsidies is niet eerlijk en zal de leefbaarheid van de verblijven nog verder onder druk zetten. Elke Van den Brandt vindt het te overwegen om het aantal kindjes per begeleider zelfs met twee te verlagen en daar ook voor te betalen. Vijftien miljoen euro voor een kind minder per begeleider is veel geld, maar anderzijds neemt het een enorme druk weg. Dat zou de kwaliteit meer dan ten goede komen.

Voorts vindt ze de strategische oefening over onthaalouders heel belangrijk en is ze tevreden dat er vaart wordt gemaakt met de deregulering. Ze hoopt dat de shift van een meer technische naar een meer inhoudelijke en pedagogische

beoordeling van de kwaliteit succesvol is. Vertrouwen in de sector is de basis, een goede inspectie moet de rotte appels eruit pikken.

Freya Saeys informeert hoe de draagkrachtmeting voor gezinsopvang precies zal worden gemonitord.

Lies Jans heeft geen antwoord gehoord op de vragen over de overgang op het werknemersstatuut. Ze heeft het gevoel dat er voorzieningen, ondanks de overgangsperiode die nog tot 2017 loopt, stoppen omdat ze liever met zelfstandigen dan met werknemers werken. Voorts wil ze weten hoe de ondersteuningsstructuren het sociaal ondernemerschap begeleiden.

Bart Van Malderen vreest dat, gezien de besteding van de 20 miljoen euro, de garantie van het decreet van 20 april 2012 dat er tegen 2020 voor elk kind een betaalbare en kwalitatieve plaats in de kinderopvang zal zijn, niet haalbaar is. Over de jaren heen is de kwalijke gewoonte ontstaan uitbreidingsmiddelen voor allerlei andere zaken te gebruiken.

Het is goed dat de inspectiewijze niet geleid heeft tot de sluiting van voorzieningen. Enkele centimeters te weinig of een te kleine tuin, hebben echter wel degelijk tot een lagere vergunde capaciteit geleid. Misschien moet de flexibiliteit bij overcapaciteit ook gelden voor de infrastructuurnormen. Tot slot blijft *Bart Van Malderen* benadrukken dat de prijsstijging een drempel vormt voor mensen in armoede, zelfs als het oude tarief voor sommige groepen van toepassing blijft en ondanks alle faciliterende (informatica)toepassingen. Hij is benieuwd wat het in praktijk zal geven.

Elke fractie heeft opmerkingen over de respijtdagen. Besteld is betaald is een boerenwijsheid, maar evengoed dat ziek ziek is. De dagplanning van de ouders ligt dan sowieso overhoop, laat staan dat er dan nog boetes bijkomen. *Bart Van Malderen* is het ermee eens dat het systeem administratief eenvoudig moet zijn, en hij nodigt iedereen uit om een andere oplossing te helpen zoeken.

Katrien Verhegge wijst erop dat ook draagkracht (van de gezinsopvang) niet gemakkelijk in regels te vatten is. Een attest is een momentopname, terwijl draagkracht dat niet is. Samen met de pedagogische ondersteuning en de taalondersteuning wordt nagegaan hoe dat verder vorm te geven.

Ze kan alleen algemene cijfers geven dat er in 2014 minder stoppers zijn dan in 2013, maar niet de redenen, dus ook niet of het verplichte werknemersstatuut een rol speelt. Het is niet altijd omdat mensen zeggen te stoppen omwille van dat systeem dat het ook de werkelijke reden is. Sociaal ondernemerschap en responsabiliseren is goed, maar altijd moet de sociale functie in het oog worden gehouden. Het ondernemerschap is eerder een zaak van UNIZO dan van Kind en Gezin.

Bart VAN MALDEREN,
voorzitter

Lies JANS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

cao	collectieve arbeidsovereenkomst
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IKG	inkomensgerelateerd
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
ONE	Office de la Naissance et de l' Enfance
UGent	Universiteit Gent
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen